

19. Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

19α. ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Το ΕΣΚΤ συμβάλλει στην ομαλή άσκηση πολιτικών που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η εποπτεία θα εξακολουθήσει να ασκείται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες ή από τα αρμόδια ιδρύματα των κρατών της Ε.Ε. Τα θέματα που εξετάζονται από το ENI και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι τα εξής:

- η εποπτεία των χρηματοδοτικών ομίλων, δηλαδή ομάδας εταιριών που αποτελούνται κατά βάση από τράπεζες και ασφαλιστικές επιχειρήσεις
- ο τρόπος διενέργειας των συναλλαγών μεταξύ εταιριών του ίδιου ομίλου. Πρέπει να πραγματοποιούνται με όρους αγοράς και όχι με προνομιακούς όρους. Διαφορετικά ενδέχεται να επηρεάσουν τεχνητά την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων
- η διαφάνεια του ομίλου εταιριών ώστε να αποφεύγεται τεχνητή μεταφορά κεφαλαίων με στόχο την ωραιοποίηση της κεφαλαιακής επάρκειας επί μέρους μονάδων
- ενιαίοι κανόνες πτωχευτικού δικαίου και ειδικότερα εναρμονισμένες διατάξεις για τη σειρά ικανοποίησης προνομιούχων απαιτήσεων
- πιστή εφαρμογή των αρχών και διατάξεων της Δεύτερης Συντονιστικής Τραπεζικής Οδηγίας και ιδιαίτερα της αμοιβαίας αναγνώρισης και του ελέγχου από τις αρχές της χώρας καταγωγής
- ο συστημικός κίνδυνος, που αφορά την κακή κατάσταση της φερεγγυότητας ενός πιστωτικού ιδρύματος η οποία μπορεί να αποσταθεροποιήσει και άλλα πιστωτικά ιδρύματα και να δημιουργήσει γενικότερο κίνδυνο για όλο το πιστωτικό σύστημα
- η κρίση διαχείρισης ενός πιστωτικού ιδρύματος που διαθέτει Υποκαταστήματα στο εξωτερικό. Στην περίπτωση αυτή προτείνεται σαν αρμόδια εποπτική αρχή αυτή της φιλοξενούσας χώρας
- τα αποτελέσματα της λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Όταν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες ασκούν την εποπτεία και του πιστωτικού συστήματος και των συστημάτων πληρωμών δεν υπάρχει πρόβλημα. Σε διαφορετική περίπτωση πρέπει να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών της ίδιας χώρας
- η αξιοποίηση των ηλεκτρονικών κεντρικών μητρώων πιστωτικών κινδύνων και η διανομή των πληροφοριών που περιέχουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πρόβλημα στην περίπτωση αυτή είναι ότι μερικές κεντρικές τράπεζες δεν διαθέτουν τέτοια μητρώα ούτε έχουν την πρόθεση να δημιουργήσουν
- η επάρκεια των συστημάτων εσωτερικού επιθεωρησιακού ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων στην οποία αποδίδεται μεγάλη σημασία
- η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου (στρατηγική επιλογή και παρακολούθηση του κινδύνου)
- η πάταξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (money laundering, blanchiment de l' argent)
- η διαφάνεια των δραστηριοτήτων που αφορούν παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

19β. ΕΙΔΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται σε ορισμένα συστήματα που αφορούν κύρια την προληπτική εποπτεία:

19βα) Εσωτερικά συστήματα επιθεωρησιακού ελέγχου (Internal control systems)

Όπως έδειξε η υπόθεση Barings, τα εσωτερικά συστήματα ελέγχου των τραπεζών απέκτησαν ιδιαίτερη σπουδαιότητα για την πρόληψη των κινδύνων. Οι εργασίες του ENI εστιάσθηκαν στα ακόλουθα θέματα:

Ψ μία κοινή θεώρηση και αντιμετώπιση των Ε.Σ.Ε. βασισμένη στην εμπειρία των διεθνών επαγγελματικών ελεγκτικών οργανώσεων,

Ψ μία σειρά από βασικές αρχές που διέπουν τον εσωτερικό έλεγχο. Οι αρχές αυτές αφορούν τέσσερις τομείς: διοικητική οργάνωση, έλεγχος κινδύνου, πληροφοριακά και μηχανογραφικά συστήματα (EDP auditing).

Ψ Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον κρίσιμο ρόλο του διοικητικού συμβουλίου και των ανωτάτων στελεχών και στη συνεισφορά μιας επιτροπής ελέγχου και ενός συμβουλευτικού οργάνου που θα εισηγείται στο διοικητικό συμβούλιο.

19ββ) **Εποπτικά συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης (Supervisory early warning systems).**

Καθιστούν δυνατή την ανίχνευση της ασθενούς χρηματοδοτικής θέσης των πιστωτικών ιδρυμάτων σε ένα πρώιμο στάδιο. Τα κύρια χαρακτηριστικά αυτών, που λαμβάνονται υπόψη από τους επιθεωρητές τραπεζών, είναι τα εξής:

- η έγκαιρος προειδοποίηση προκύπτει από τη διαπίστωση πιθανών παραβάσεων των ποσοτικών και ποιοτικών κανόνων,

- οι συγκρίσεις μεταξύ ομοειδών ομάδων παίζουν ένα κεντρικό ρόλο στην αξιολόγηση των πιστωτικών ιδρυμάτων. Αναλύσεις ομοειδών ομάδων πραγματοποιούνται για να προειδοποιήσουν τους επιθεωρητές για την ατομική κατάσταση ενός πιστωτικού ιδρύματος σε σύγκριση με τη θέση της ίδιας ομάδας πιστωτικών ιδρυμάτων,

- σε όλα τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. οι επιθεωρητές χρησιμοποιούν **ποσοτικά στοιχεία** όπως στοιχεία που αναφέρονται στα ίδια κεφάλαια, στη σύνθεση του ενεργητικού, στην αποδοτικότητα, ρευστότητα, στα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα και **ποιοτικά στοιχεία** όπως η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης, των εσωτερικών συστημάτων ελέγχου και του στρατηγικού πλάνου.

Αν και δεν υπάρχουν θεμελιώδεις διαφορές στην προσέγγιση των διαφόρων συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, η αξιολόγηση του βαθμού τυποποίησης των κινδύνων διαφέρει. Ακόμα και στην περίπτωση χρήσης ηλεκτρονικών μεθόδων αξιολόγησης, η βαθμολόγηση ή η κατάταξη των πιστωτικών ιδρυμάτων δεν οδηγεί σε αυτόματες αντιδράσεις των επιθεωρητών διότι υπεισέρχονται υποκειμενικοί παράγοντες κρίσης που μπορούν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο.

19βγ) **Κεντρικά μητρώα πιστωτικών κινδύνων (Central credit registers).**

Επτά κράτη - μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία και Πορτογαλία) μετέχουν στο σχήμα συνεργασίας των ανωτέρω μητρώων για την ανταλλαγή πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα άλλα κράτη - μέλη εξακολουθούν να μην έχουν αποδεχθεί την ανάγκη δημιουργίας σε εθνικό επίπεδο ενός ηλεκτρονικού on - line συστήματος καταγραφής της πιστωτικής θέσης των οικονομικών μονάδων.

Πρωταρχικός σκοπός του εγχειρήματος είναι το άνοιγμα των μητρώων σε διασυνοριακή βάση, προκειμένου να υπάρχει πρόσβαση σε όλα τα μητρώα της Ε.Ε. Εξετάζεται η περίπτωση καταγραφής και ανταλλαγής στοιχείων που αφορούν και πιστωτικούς κινδύνους που συνδέονται με συναλλαγές παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων (derivatives). Ήδη σε τρία συμμετέχοντα κράτη αυτό έχει ήδη υλοποιηθεί. Τα ανωτέρω μητρώα χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της σχέσης μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και πελατών και, ιδιαίτερα, των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων έναντι όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων.